

КАКО ЈЕ КИНА ПРЕРАСЛА СВЕТСКУ БАНКУ

Након што је ушла у групацију земаља с високим нивоом прихода, тако јој сарадња са овом међународном организацијом у којој кључну реч имају Американци више није нужна. Кинези су способни да свој развој гурају сами, поручује у разговору за *Српски недељник Компас* оснивач Института за азијске студије проф. др Драгана Митровић

ГОРАН МИТРОВИЋ

Деценијама у глобалној економији важи једна од најчуднијих контрадикторности модерне геополитике која пролази сасвим испод радара. Народна Република Кина је слала мисије на Месец, градила нуклеарне капацитете, развијала вештачку интелигенцију правећи роботе и аутомобиле на електрични погон, претварајући се неприметно у другу суперсилу планете. А све то време, у седишту Светске банке у Вашингтону, формално је вођена под административном етикетом „сиромашне земље у развоју“. Тај двоструки статус, у којем је Пекинг користио све расположиве привилегије које су биле једнако резервисане као и за најсиромашније афричке земље, доживео је свој коначни епилог и крај. Одлука Светске банке да до 2031. потпуно обустави развојне кредите Кини јесте званична објава финансијског „хладног рата“ и дипломатски шах-мат Запада. Светска банка је као највиша међународна монетарна институција једноставно преломила – „кинески змај“ је порастао и осамосталио се, те је време да плаћа пуну цену свог успеха на суровом комерцијалном тржишту капитала.

Према информацијама британске агенције *Reuters*, Одбор директора Светске банке разматра нови оквир петогодишњег партнерства који би требало да формализује ову нову реалност. Званичник ове институције потврдио је да је Кина током протеклих деценија остварила незабележен развојни напредак уз подршку међународних финансијских установа, али да односи сада улазе у фазу која одражава њену нову економску моћ којој сви сведочимо. Нови план предвиђа да укупно кредитирање Пекинга у прелазном периоду до 2031. буде строго ограничено на максимално две милијарде долара, након чега ће се развојни зајмови трајно обуставити.

ФИНАНСИЈСКА СЛАВИНА

Статистика коју у образложењу ове одлуке наводи Светска банка јасно показује да је ефекат финансијске слаvine према Кини завртан постепено. Обим зајмова континуирано је опадао од историјског врхунца из 2017. када је Пекинг повукао рекордне 2,42 милијарде долара јефтиних кредита, преко драстичног пада на свега 750 милиона долара прошле године.

Да би се потпуно разумео „бес“ Вашингтона који је годинама тињао и кулминирао

овим резом, потребно је сагледати поједине околности. Кина је деценијама успешно експлоатисала правила глобалног поретка успостављена након Другог светског рата, јер је као „земља у развоју“ имала право на зајмове са екстремно ниским каматама и дугим роковима отплате. Док су западни порески обвезници кроз фондове Светске банке посредно финансирали пројекте по кинеским провинцијама, Кина је сопствени капитал усмеравала у потпуно другом правцу. Кроз своју мегаломанску иницијативу „Појас и пут“, истовремено је делила стотине милијарди долара кредита земљама Трећег света и тако направила савршен геополитички бумеранг. Позајмљивала је јефтин новац од Запада да би решавала унутрашње проблеме, док је сопствене акумулиране доларе користила да кроз скупе зајмове политички и економски везује за себе државе Африке и Латинске Америке.

ПРИРОДНИ ТОК ДОГАЂАЈА

Због ове финансијске вртешке, САД и његови западни савезници годинама су вршили жесток политички притисак на менаџмент Светске банке. Из њиховог угла било је потпуно неприхватљиво да амерички и

Datum: 09.07.2026

Medij: Kompas

Rubrika: Bez naslova

Autori: Goran MITROVIĆ

Teme: Svetska banka

Napomena:

Površina: 905

Naslov: KAKO JE KINA PRERASLA SVETSKU BANKU

Strana: 58,59

европски капитал, који чини срж финансирања Светске банке, посредно помаже државу која отворено тежи да сруши исти западни економски поредак.

Оснивач Института за азијске студије и наш водећи стручњак за Кину и иницијативу „Појас и пут“, проф. др Драгана Митровић у изјави за *Српски недељник Компас* каже да овакав расплет заправо представља природну еволуцију односа.

„Завршена је епоха дозирање и обострано корисне сарадње, јер је ова етапа једноставно исцрпела своје могућности. Иако је америчка администрација уназад десет и више година вршила озбиљан притисак у том правцу, ово је ипак природан ток догађаја. Кина је ушла у групацију земаља са високим нивоом прихода, већ деценију је међу три највећа светска финансијера и проста је чињеница да јој сарадња са Светском банком више није нужна. Та кооптација је својевремено била продуктивна за обе стране, јер тек када је прихватила сарадњу са Пекингом, Светска банка је заиста могла са пуним правом да се назове 'светском', а Кина је кроз присуство својих високих званичника у њој јачала сопствени репутациони раст и нову економску моћ“, истиче професорка Митровић.

ПОЛИТИЧКИ ТРИЈУМФ ВАШИНГТОНА

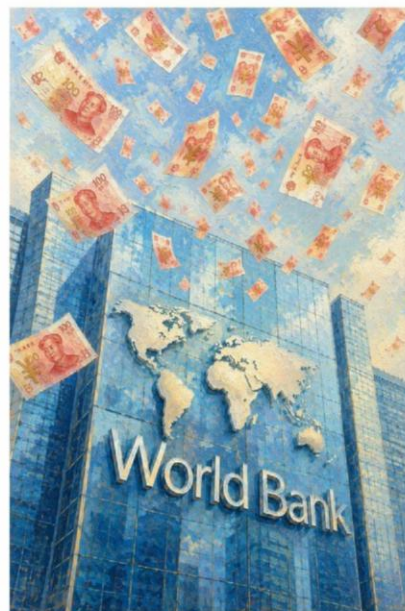
Реакција Беле куће на нови петогодишњи план најбоље и показује ко је био стварни архитекта овог реза. Портпарол америчког Министарства финансија одмах је одлуку оценио као „корак у добром правцу“, уз очекивање да ће и друге међународне финансијске институције следити исти приступ. Ипак, ова геополитичка битка открила је још један, досад брижљиво скривани апсурд унутар међународног монетарног система.

Према званичним подацима, Кина данас фигурира као

један од највећих финансијера Међународног удружења за развој (ИДА), специјалног фонда Светске банке који је намењен искључиво за структурну помоћ најсиромашнијим и најугроженијим државама на планети. У последњем циклусу финансирања овог фонда, Пекинг је уплатио чак 1,5 милијарди долара свежег капитала, што је Кину лансирало на позицију петог највећег донатора ове институције. То је створило нереалну ситуацију у којој је једна држава истовремено и прималац развојне помоћи за сиромашне и један од главних финансијера за сузбијање сиромаштва.

ПРАГ СРЕДЊЕГ ДОХОТКА

Одлука Светске банке да заврне славину Пекингу део је шире системске стратегије која постепено редифинише глобалну економску мапу. Идентична судбина задесиће и Пољску, па ће Варшави, баш као и Пекингу, развојни кредити бити трајно укинута након 2031. године, са потпуно истим образложењем: „Земља је достигла виши ниво економског развоја који више не оправдава коришћење солидарних фондова намењених сиромашнима“.

Стављањем Пољске и Кине у исти кош, Светска банка шаље јасну поруку да ко пређе магични праг средњег дохотка, препушта се суровом комерцијалном тржишту новца.

*Нови план предвиђа да
укупно кредитирање
Пекинга у прелазном
периоду до 2031. буде
строго ограничено
на максимално две
милијарде долара, након
чега ће се развојни
зајмови трајно обуставити*

Затварање финансијског шалтера за Кину и Пољску означава и формални завршетак једне важне епохе у међународним односима. Деценијама грађен систем у којем су економске границе између развијеног света и земаља у развоју биле замагљене, сада се убрзано кристалише кроз нова правила игре. Одлуком Светске банке о потпуном стопирању кредитирања Кине, монетарни „хладни рат“ се тек захуктао. Нема сумње да ће овај потез остати забележен као историјски тренутак када је западни капитал званично признао да је кинеска економија надрасла многе западне системе.

Када је реч о конкретним последицама овог финансијског разлаза, професорка Митровић сматра да Пекинг неће претрпети никакве озбиљније потресе на свом путу даље експанзије.

„За Кину ту заправо нема никаквих негативних последица. Постојећи заједнички пројекти ће се уредно окончати, а кинески систем ће наставити да се развија без икаквих сметњи. Кина данас апсолутно није зависна од сарадње са Светском банком, нити од било ког појединачног страног или мешовитог финансијера, јер је потпуно способна да свој развој гура сама“, закључује наша саговорница. ■

